

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 16 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia muutettavaksi väliaikaisesti siten, että sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä kunnille ja kuntainliitoille vuosilta 1989 ja 1990 aiheutuviin kustannuksiin suoritettavaa valtionosuutta muutetaan.

Lakiehdotus liittyy vuoden 1989 valtion tulo- ja menoarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1989 alusta ja olemaan voimassa vuoden 1990 loppuun.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Vuoden 1984 alusta lähes koko sosiaali- ja terveydenhuolto tuli yhtenäisen sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmän piiriin. Lasten kotihoidon tuki tuli järjestelmän piiriin vuonna 1985 taloudellisesti merkittävänä tehtäväalueena. Vuoden 1989 alusta järjestelmän piiriin tulevat kunnallinen raittiustyö ja alkoholitarkastus sekä valtion korvaaman mielisairaanhoidon menot eräiltä osin. Sen piiristä poistuu vuonna 1988 kunnallinen työsuojelutarkastus tehtävän siirtyessä valtiolle.

Vuoden 1989 valtion tulo- ja menoarvioesityksessä arvioidaan kunnille ja kuntainliitoille suoritettavia valtionapuja olevan yhteensä noin 32 400 miljoonaa markkaa. Näistä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmän piiriin kuuluvat valtionosuudet ovat noin 17 800 miljoonaa markkaa eli 55 prosenttia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 16 §:n mukaan kunnalle ja kuntainliitolle suoritetaan

kultakin kalenterivuodelta vahvistetun toteutamis suunnitelman mukaisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin valtionosuutta. Valtionosuus laskeaan kunnittain kuntien kantokykyluokitukselta annetussa laissa (649/85) tarkoitettujen kantokykyluokkien perusteella lain 16 §:ssä olevan valtionosuustaulukon mukaan.

Vuoden 1989 valtion tulo- ja menoarvioesitykseen liittyvän verouudistuksen kuntakohtaisten vaikutusten tasaamiseksi on tarpeen muuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon nykyistä valtionosuusasteikkoa väliaikaisesti. Selvitysten mukaan verouudistus ei toteutuessaan muuta kuntakentän verotulojen kokonaismäärää vuonna 1989 siitä, mikä se olisi ilman verouudistusta. Kuitenkin lähinnä alimpiin kantokykyluokkiin kuuluvat kunnat menettäisivät ja ylimpiin kantokykyluokkiin kuuluvat kunnat saisivat lisää verotuloja.

Tarkasteltaessa eri vaihtoehtoja verouudistuksen kuntakohtaisten vaikutusten tasaamiseksi esillä ovat olleet muun muassa verotukseen liittyvät järjestelyt sekä sosiaaliturvamaksut. Selvitysten mukaan nämä eivät kuitenkaan tulisi kyseeseen, koska niitä ei voida kohdentaa

tarkoituksenmukaisesti. Myöskään verotulojen täydennysjärjestelmää ei voida yksin käyttää tasaukseen, koska se rajoittuu vain 1—3 kantokyykyluokkiin. Näin ollen sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusasteikon muutos on tarkoitukseen soveltuva tapa tasoittaa verouudistuksen kuntakohtaisia eroja.

Valtionosuusasteikon muutostarvetta arvioitaessa on käytetty pohjana seuraavassa taulukossa esitettyjä laskelmia, joissa verouudistuksen vaikutukset valtionosuusasteikkoon kantokyykyluokittain on esitetty vuoden 1986 hintatasossa.

Kantokyykyluokka	Verotulojen muutos milj. mk	Valtionosuusasteikon muutostarve %-yksikköä	Valtionosuusprosentti		Muutos %-yksikköä	milj mk
			Nykyinen	Uusi		
10	110.6	—2.4	31	29	—2	—93.6
9	4.1	—2.3	37	35	—2	— 3.4
8	25.2	—0.8	40	39	—1	—31.6
7	2.8	—0.2	43	43	—	—
6	—15.8	+0.4	46	46	—	—
5	—29.2	+0.8	49	50	+1	+36.1
4	—21.0	+0.8	52	53	+1	+27.3
3	—19.1	+1.2	56	57	+1	+16.2
2	—40.6	+1.7	60	62	+2	+47.8
1	—90.0	+2.3	64	66	+2	+78.2
Yhteensä	—73.0					+77.0

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain nykyistä valtionosuusasteikkoa ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti siten, että valtionosuusasteikkoa korotetaan kahdella prosenttiyksiköllä 1. ja 2. kantokyykyluokassa, yhdellä prosenttiyksiköllä 3.—5. kantokyykyluokassa ja vähennetään yhdellä prosenttiyksiköllä 8. kantokyykyluokassa sekä kahdella prosenttiyksiköllä 9. ja 10. kantokyykyluokassa.

Ehdotettu järjestely olisi voimassa kaksi vuotta eli vuodet 1989 ja 1990. Lopulliset tiedot vuoden 1989 verotuksen vaikutuksista kunnallistalouteen saadaan vuoden 1990 loppuun mennessä, jolloin voidaan arvioida, jatketaanko järjestelyn voimassaoloa vai muuetaanko sitä verouudistuksen vaikutuksia vastaavasti.

Nyt käsiteltävä ehdotus perustuu kunnallistalouden neuvottelukunnan piirissä tapahtuneeseen valmisteluun, johon ovat osallistuneet valtiovarainministeriö, sisäasiainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, verohallitus sekä kunnalliset keskusjärjestöt.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Ehdotettu valtionosuusasteikon muutos merkitsee valtionosuuksien lisääntymistä noin 100 miljoonalla markalla, kun edellä esitetyn taulukon laskelmat muutetaan vuoden 1989 tasoon. Valtionosuusasteikon muutoksen johdosta veroäyrin hinnan keskimääräinen muutostarve olisi neutraali tai hieman veroäyriä keventävä.

3. Voimaantulo

Ehdotettu laki on tarkoitettu käsiteltäväksi valtion vuoden 1989 tulo- ja menoarvioesityksen yhteydessä. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1989 ja se olisi voimassa vuoden 1990 loppuun.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

L a k i**sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 16 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan väliaikaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta 17 päivänä syyskuuta 1982 annetun lain 16 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1983 annetussa laissa (1118/83), näin kuuluvaksi:

16 §	4	53
-----	5	50
Valtionosuus lasketaan kunnittain kuntien	6	46
kantokykyluokituksesta annetussa laissa (649/	7	43
85) tarkoitettujen kantokykyluokkien perus-	8	39
teella seuraavasti:	9	35
	10	29
Kunnan kantokykyluokka	Valtionosuus prosentteina	
	kustannuksista	
1	66	
2	62	
3	57	

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1989 ja on voimassa vuoden 1990 lop-
puun.

Helsingissä 21 päivänä lokakuuta 1988

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Helena Pesola*

Laki

sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 16 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan väliaikaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta 17 päivänä syyskuuta 1982 annetun lain 16 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1983 annetussa laissa (1118/83), näin kuuluvaksi:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

Valtionosuus lasketaan kunnittain kuntien kantokykyluokituksesta annetussa laissa (665/67) tarkoitettujen kantokykyluokkien perusteella seuraavasti:

Kunnan kantokykyluokka	Valtionosuus prosentteina kustannuksista
1	64
2	60
3	56
4	52
5	49
6	46
7	43
8	40
9	37
10	31

16 §

Valtionosuus lasketaan kunnittain kuntien kantokykyluokituksesta annetussa laissa (649/85) tarkoitettujen kantokykyluokkien perusteella seuraavasti:

Kunnan kantokykyluokka	Valtionosuus prosentteina kustannuksista
1	66
2	62
3	57
4	53
5	50
6	46
7	43
8	39
9	35
10	29

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1989 ja on voimassa vuoden 1990 lop-
puun.*